Muistio • Brief 30 • 24.3.2015
ISSN-L 2323-2463, ISSN 2323-2463

ETLA Muistiot tarjoavat ajankohtaista tutkimustietoa polttavista yhteiskunnallisista kysymyksistä.
www.etla.fi » julkaisut » muistiot
ETLA • Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

ETLA Briefs provide timely research-based information on pressing societal issues.
www.etla.fi » publications » briefs
ETLA • The Research Institute of the Finnish Economy

Suuret yritykset pienessä kansantaloudessa

Jyrki Ali-Yrkkö on Etlatieto Oy:n varatoimitusjohtaja (jyrki.ali-yrkko@etla.fi).

Juri Mattila on Etlatieto Oy:n tutkija (juri.mattila@etla.fi).

Timo Seppälä on Etlatieto Oy:n tutkija (timo.seppala@etla.fi).

Petri Rouvinen on Etlatieto Oy:n toimitusjohtaja (petri.rouvinen@etla.fi).

Haluamme erityisesti kiittää kaikkia yrityksiä ja niissä työskenteleviä henkilöitä, jotka antoivat tietojaan tähän tutkimukseen. Ilman heidän panostaan tämän tutkimuksen tekeminen ei olisi ollut mahdollista. Kiitos Tekesille hankkeen rahoituksesta sekä PRH:lle tilinpäätösaineiston käyttöluvasta. Lisäksi haluamme kiittää Ari Hyytistä (Jyväskylän yliopisto) ja Mika Pajarista (Etlatieto Oy).

Suositeltava lähdeviittaus tähän muistioon:
Ali-Yrkkö, Jyrki, Mattila, Juri, Seppälä, Timo & Rouvinen, Petri (24.3.2015). ”Suuret yritykset pienessä kansantaloudessa”. ETLA Muistio No 30. http://pub.etla.fi/ETLA-Muistio-Brief-30.pdf

Tässä muistiossa analysoidaan suurimpien yritysten roolia Suomen kansantaloudessa. Mittarina käytetään niiden Suomessa tuottamaa arvonlisää. Lisäksi tarkastellaan näiden tärkeimpien yritysten merkitystä Suomen viime vuosien talouskehityksessä. Tulosten mukaan 10 arvonlisältään suurimman yrityksen joukko on monipuolinen, koostuen useista eri omistuspohjan yrityksistä eri toimialoilla. Vuonna 2013 nämä top10-yritykset tuottivat peräti 6,5 % Suomen bkt:sta. Lisäksi suurimpien yritysten tuottavuuden taso ja sen kasvuvauhti ovat huomattavasti korkeampia kuin yrityskentässä keskimäärin. Valtaosassa suurimmista yrityksistä viime vuosien nopea tuottavuuskasvu on tosin saavutettu enemmän kustannussäästöillä kuin arvonlisän kasvulla.

1 Johdanto

Mitkä ovat tärkeimmät yritykset Suomen kansantaloudessa ja mikä on näiden suurten yritysten merkitys Suomen talouskehityksessä? Näihin kysymyksiin vastataan tässä työssä.

Suuryritysten merkityksestä antaa viitteitä se, että Suomen tavaravienti on hyvin keskittynyttä. Vuonna 2013 kymmenen isointa vientiyritystä vastasi peräti kolmanneksesta koko tavaraviennistä (Tulli, 2014). Kun mukaan otetaan 20 isointa vientiyritystä, osuus nousee jopa 50 prosenttiin (Ali-Yrkkö, 2013). Osuus on selvästi korkeampi kuin Ruotsissa (36 %) ja Tanskassa (31 %). Tosin pelkät vientiluvut eivät arvoverkostojen globalisoiduttua enää välttämättä kerro kansantaloudellisesta merkityksestä.

Yksittäisillä yrityksillä saattaa olla suuri rooli koko talouden vaihteluissa. Niiden kehitys voi siis heiluttaa kokonaisia kansantalouksia. Jopa Yhdysvaltojen kaltaisessa suuressa maassa lähes kolmasosa bkt:n heilahteluista selittyy 100 suurimmalla yrityksellä (Gabaix, 2011). Suoran vaikutuksen lisäksi yritykset vaikuttavat kansantalouteen myös epäsuorasti. Ne ostavat muilta yrityksiltä raaka-aineita, komponentteja ja palveluita, jolloin veturiyritysten heilahtelut välittyvät muihin yrityksiin. Nämä epäsuorat vaikutukset voivat olla moninkertaisia suoraan vaikutukseen verrattuna (Di Giovanni et al., 2014).

Suurten yritysten merkittävä rooli jopa Yhdysvaltojen kaltaisessa suuressa maassa herättää kysymyksen siitä, mikä on niiden merkitys pienemmässä maassa. Ei liene yllättävää, että yleensä näissä pienissä maissa suurimmilla yrityksillä on vieläkin isompi merkitys näiden maiden talouskehitykselle (di Giovanni ja Levchenko, 2012). Suomessa suurimpien yritysten bkt-vaikutuksen tutkimus on rajoittunut käytännössä vain yhteen yritykseen – Nokiaan (Ali-Yrkkö et al., 2000; Ali-Yrkkö, 2010 ja Ali-Yrkkö et al., 2013).

Aiemmissa ulkomailla tehdyissä tutkimuksissa on suurimpien yritysten merkitystä arvioitu käyttämällä mittarina niiden liikevaihtoa. Liikevaihtoa parempi mittari on kuitenkin arvonlisä, sillä se on yhteismitallinen bruttokansantuotteen (bkt) kanssa. Liikevaihdon käyttöä voi kuitenkin perustella sillä, että tätä kautta mukaan tulevat myös osa-, komponentti- ja muiden ostojen kautta syntyvät kerroinvaikutukset. Tällöin kuitenkin näiden ostojen tulisi olla tehty vain kotimaasta, mikä tänä päivänä ei ole realistinen oletus. Tuoreimpien tietojen mukaan Suomen jokaisen vientieuron takaa löytyy keskimäärin 40 senttiä tuontipanoksia (Ali-Yrkkö ja Rouvinen, 2015). Myös Ruotsissa ja Tanskassa tuontiosuus on samaa luokkaa. Toinen puute aiemmissa ulkomaisissa tutkimuksissa on ollut se, että niissä on usein käytetty liikevaihtolukuja, jotka ovat olleet monikansallisten yritysten globaaleja lukuja. Monikansallisten yritysten globaali liikevaihto on monesti moninkertainen verrattuna kyseisessä maassa olevien yksiköiden liikevaihtoon. Globaalit luvut siis yliarvioivat kansallista merkitystä.

Tässä työssä pureudutaan suurimpien yritysten rooliin Suomen kansantaloudessa. Suuruus- tai tärkeyskriteerinä on arvonlisä, mikä on kansantalouden näkökulmasta ylivoimainen mittari liikevaihtoon verrattuna. Toinen selkeä parannus aiempiin tutkimuksiin verrattuna on se, että tarkastelemme nimenomaan Suomessa sijaitsevien yksiköiden lukuja emmekä näiden yritysten globaaleja lukuja.

Tärkeimmät tutkimuskysymykset ovat:

- Mitkä ovat tärkeimmät (arvonlisältään suurimmat) Suomessa toimivat yritykset?
- Miten näiden yritysten Suomen yksiköiden toiminta on kehittynyt?
- Mikä vaikutus suurimmilla yrityksillä on ollut Suomen talouskehitykseen viime vuosina?
- Eroaako suurimpien yritysten tuottavuuden kehitys muista yrityksistä?

Tutkimus etenee seuraavasti. Luvussa kaksi kuvataan aineisto ja menetelmät. Luvussa kolme keskitytään analyyseihin ja niiden tuloksiin. Lopuksi, luvussa neljä esitetään yhteenveto ja johtopäätökset.

2 Aineisto ja menetelmät

Tässä työssä tärkeimpien yritysten kriteerinä on Suomessa tuotettu arvonlisä eli jalostusarvo. Kansantalouden kannalta nimenomaan arvonlisä on oleellista, koska maassa tuotetut kaikkien organisaatioiden arvonlisät summautuvat kyseisen maan bruttokansantuotteeksi (bkt). Toisin kuin kansantalouden tilinpidossa, tässä työssä yrityksiin on luettu myös pankit ja vakuutuslaitokset.

Analyyseissä on käytetty neljää eri aineistoa: Asiakastieto Oy:n tilinpäätöstietokantaa, Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) tietokantaa yritysten tilinpäätöksistä, konsernien vuosikertomuksia ja yrityksiltä itseltään saatuja tietoja. Tärkeimpien yritysten etsiminen tehtiin useassa vaiheessa: Aluksi käytettiin Asiakastiedon tietokantaa arvonlisältään suurimpien yritysten löytämiseksi. Asiakastiedon aineistossa olivat tilinpäätöstiedot sekä konsernitasolla, emoyhtiötasolla että tytäryritystasolla. Tuoreimmat tiedot olivat vuodelta 2012. Konsernitason tietoihin oli konsolidoitu myös ulkomaisten tytäryhtiöiden tiedot. Sen sijaan emoyhtiön ja kotimaisten tytäryritysten tiedot koskivat vain Suomen yksiköiden toimintaa. Tästä syystä Suomessa toimivan emoyhtiön ja sen omistamien kotimaisten tytäryritysten tiedot laskettiin yhteen, jolloin saatiin laskettua kunkin konsernin Suomen toiminnan laajuus. Aineistoon lisättiin joitain suurten yritysten emoyhtiöiden, niiden Suomessa sijaitsevien tytäryritysten sekä pankkien tietoja, jotka alun perin puuttuivat Asiakastiedon aineistosta. Puuttuvat tiedot hankittiin PRH:n tilinpäätöstietokannasta.

Kuten aiemmin mainittiin, kansantaloudelle oleellisinta on yrityksessä tuotettu arvonlisä. Konsernin i Suomen toiminnan arvonlisä $(Dom_VA_t^i)$ vuodelle t laskettiin seuraavasti käyttämällä yhteenlaskettuja emoyhtiön ja Suomessa toimivien tytäryritysten tietoja:

$$Dom_VA_t^i = Dom_\pi_t^i + Dom_LC_t^i + Dom_Dep_t^i + Dom_Rent_t^i \quad (1)$$

, missä

$Dom_\pi_t^i$ = Suomen yksiköiden yhteenlaskettu liikevoitto,
$Dom_LC_t^i$ = Suomen yksiköiden yhteenlasketut työvoimakustannukset,
$Dom_Dep_t^i$ = Suomen yksiköiden yhteenlasketut poistot ja arvonalennukset,
$Dom_Rent_t^i$ = Suomen yksiköiden yhteenlasketut vuokrakustannukset

Näin saatiin muodostettua aineisto, joka laitettiin vuosittaiseen suuruusjärjestykseen Suomessa tuotetun arvonlisän perusteella. Aineistossa oli kaikkiaan 15 261 havaintoa koskien vuosia 2008–2012.

Perustuen vuoden 2012 tietoihin tästä joukosta poimittiin Suomen arvonlisältään 40 suurinta konsernia. Näiden tietoja täydennettiin koskemaan vuotta 2013. Tietoja kysyttiin sekä yrityksiltä itseltään että käyttämällä PRH:n tilinpäätöstietokantaa. Näin saatiin muodostettua lopullinen aineisto, josta pystyttiin poimimaan vuoden 2013 kymmenen suurinta yritystä.

Arvonlisältään Suomen tärkeimmät yritykset

Vuonna 2008 ylivoimaisesti eniten arvonlisää tuotti Nokia (kuvio 1). Se tuotti Suomessa arvonlisää yli 4.8 miljardia euroa. Summan suuruutta kuvaa se, että se ylitti kolmen seuraavaksi suurimman yrityksen yhteenlasketun arvonlisän.

Nokian lisäksi vuoden 2008 kymmenen suurimman joukkoon kuuluivat myös pankit Nordea ja OP-Pohjola. Molemmat niistä tuottivat Suomessa arvonlisää yli miljardin euron edestä. Suurimpien joukkoon kuuluivat myös kolme metsä- ja paperiteollisuuden yritystä: UPM-Kymmene, Stora-Enso ja Metsä Group.

Vuoden 2013 suurimpien yritysten joukko on hieman muuttunut vuodesta 2008. Kolme yritystä on vaihtunut. Neste Oil, Elisa ja Finnair ovat nousseet kymmenen suurimman joukkoon. Vaikeuksiin joutuneet Nokia ja Rautaruukki ovat pudonneet 10 suurimman yritykset listalta samoin kuin paperiyhtiö Stora Enso.

Kaiken kaikkiaan sekä vuoden 2008 että 2013 kymmenen arvonlisältään suurimman yrityksen listat koostuvat varsin erilaisista yrityksistä (kuviot 1 ja 2). Mukana on pankkeja ja palvelusekä teollisuusyrityksiä. Lisäksi mukaan kuuluvat myös ulkomaalaisomisteiset yritykset ABB ja Nordea Finland.

Suurimpien kansantaloudellinen merkitys

Vuonna 2008 sen vuoden suurimmat yritykset tuottivat lähes 9 prosenttia Suomen kokonaistuotannosta (kuvio 3). Peräti kolmannes tästä selittyy vain yhdellä yrityksellä eli Nokialla. Nokian vaikeudet johtivat sen arvonlisän dramaattiseen putoamiseen, minkä johdosta vuoden 2008 top10-yritysten osuus Suomen bkt:sta aleni 6 prosenttiin vuonna 2013. Vaikka suurin selitys pudotukseen löytyy siis yhdestä yrityksestä, se ei ole ainoa selitys. Myös Nokia poisluettuna vuoden 2008 suurimpien yritysten osuus hieman alentunut vuoteen 2013 mennessä.

1 Jalostusarvo Suomessa: Vuoden 2008 top10-konsernit v. 2008, milj. euroa

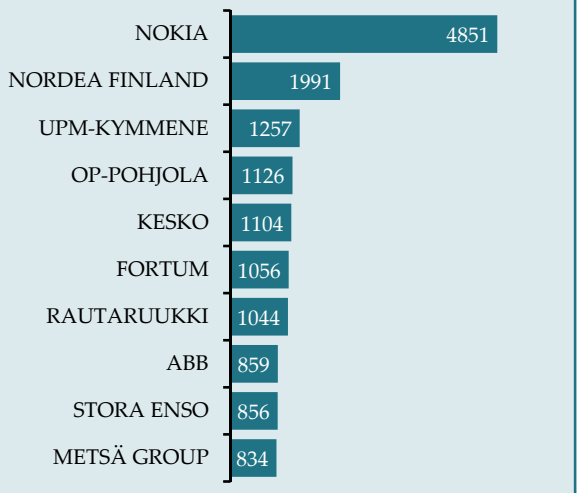

2 Jalostusarvo Suomessa: Vuoden 2013 top10-konsernit v. 2013, milj. euroa

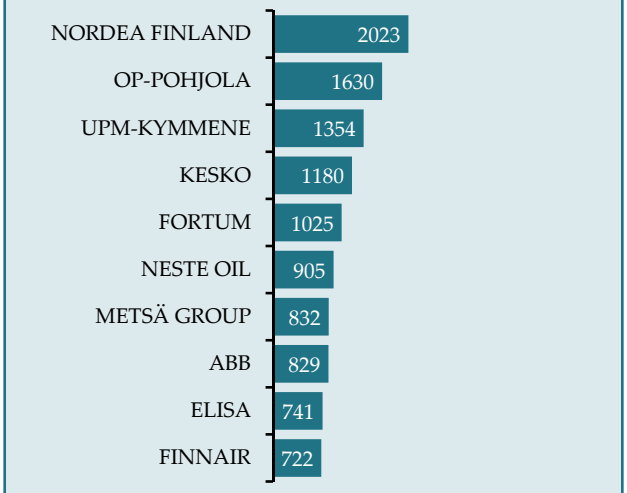

Huom. Järjestys perustuu konsernien Suomessa tuottamaan arvonlisään. Listalle on otettu vain yritykset, jotka eivät ole monopoliasemassa. Tästä syystä VR, Itella, Senaatti-kiinteistöt ja Veikkaus on jätetty pois listalta, vaikka niiden tuottama arvonlisä Suomessa on suuri. Luvut on esitetty käyvin hinnoin, joten niitä ei ole deflatoitu.

3 Vuoden 2008 top10-yritysten osuus Suomen bkt:sta

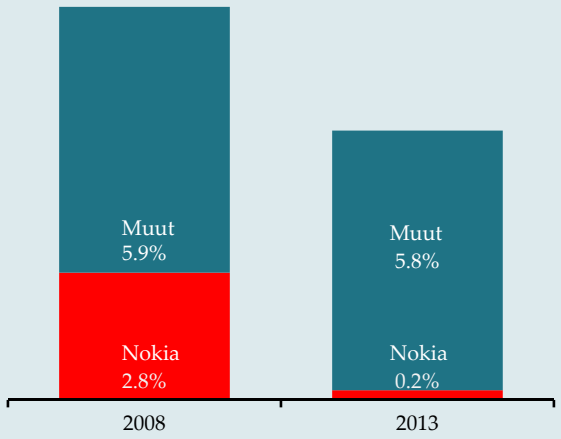

Huom. Top10-yritykset sisältävät ne kymmenen konsernia, jotka tuottivat vuonna 2008 eniten jalostusarvoa Suomessa. Osuuksia perushintaisesta bkt:sta.

ETLA

4 Vuoden 2013 top10-yritysten osuus bkt:sta

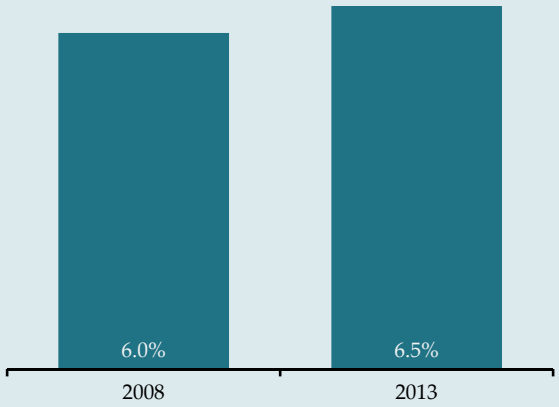

Huom. Top10-yritykset sisältävät ne kymmenen konsernia, jotka tuottivat vuonna 2013 eniten jalostusarvoa Suomessa. Osuuksia perushintaisesta bkt:sta.

ETLA

Entä sitten vuoden 2013 suurimmat yritykset? Kuten edellä kerrottiin, vuoden 2013 top10-yritysjoukko ei ole täsmälleen sama kuin vuonna 2008. Vuonna 2013 sen hetkiset top10-yritykset tuottivat 6,5 % bkt:sta (kuvio 4). Näiden yritysten merkitys on hieman noussut vuodesta 2008, jolloin niiden osuus oli 6,0 %. Suurimpien yritysten Suomen arvonlisä on siis kasvanut nopeammin kuin muiden yritysten.

Suurimpien merkitys ja viime vuosien talouskehitys

Vaikutus talouskasvuun

Vuoden 2008 suurimpien yritysten kehitys on vaikuttanut koko kansantalouteen (taulukon 1 sarakkeet *a* ja *b*). Suurin yksittäinen tekijä on ollut Nokian vaikeudet. Nokian lisäksi myös suurimmat paperiteollisuuden yritykset olivat vuosina 2009–2012 vaikeuksissa. Samaan sarjaan kuuluu myös Rautaruukki, jonka Suomessa syntynyt arvonlisä putosi alle puoleen vuosina 2008–2013.

2008–2013 suurimpien yritysten vaikutus Suomen talouskasvuun on vaihdellut voimakkaasti. Vuoden 2008 suurimmilla yrityksillä on ollut talouskasvua hidastava vaikutus vuosina 2009, 2011 ja 2012 sekä kiihdyttävä vaikutus vuosina 2010 ja 2013. Vuonna 2010 viidesosa talouskasvusta selittyi kymmenellä suurimmalla yrityksellä. Vuonna 2013 puolestaan 10 suurimman yrityksen kontribuutio talouskasvuun oli 0,2 prosenttiyksikköä (sarake *a*), kun muun ta-

Taulukko 1

Top10-yritysten vaikutus talouskasvuun, %-yksikköä

	Vuoden 2008 top10-yritykset		*Vuoden 2013 top10-yritykset*	
	(a) Top10-yritysten kontribuutio	*(b) Muun kansantalouden kontribuutio*	*(c) Top10-yritysten kontribuutio*	*(d) Muun kansantalouden kontribuutio*
2009	-2,0 %-yks.	-6,3 %-yks.	0,1 %-yks.	-8,4 %-yks.
2010	0,6 %-yks.	2,4 %-yks.	0,4 %-yks.	2,6 %-yks.
2011	-1,1 %-yks.	3,7 %-yks.	0,2 %-yks.	2,4 %-yks.
2012	-0,7 %-yks.	-0,7 %-yks.	0,0 %-yks.	-1,4 %-yks.
2013	0,2 %-yks.	-1,5 %-yks.	0,1 %-yks.	-1,4 %-yks.

ETLA

louden kontribuutio jäi -1.5 prosenttiyksikköön (sarake *b*). Suurimpien yritysten kehitys ei siis kaikkina vuosina ole mennyt samaan suuntaan muun talouden kanssa.

Toisin kuin vuoden 2008 top10-yrityksillä, vuoden 2013 kymmenen suurimman yrityksen vaikutus Suomen talouskasvuun on ollut joka vuosi positiivinen aikavälillä 2009–2013 (taulukon 1 sarakkeet *c* ja *d*). Niiden yhteenlaskettu inflaatiokorjattu arvonlisä on siis kasvanut vuosittain. On kuitenkin syytä huomioida, että arvonlisän muutokset vaihtelevat yrityksittäin. Vuoden 2013 top10-yritysten joukkoon kuuluu siis sekä sellaisia yrityksiä, jotka ovat kasvattaneet arvonlisäänsä että niitä, joilla se on supistunut.

Suurimpien merkitys työllistäjänä on pienentynyt

Vuonna 2008 sen hetken 10 suurinta yritystä työllistivät Suomessa runsaat 104 000 henkilöä. Määrä vastasi 6,6 prosenttia kaikkien yritysten ja rahoituslaitosten työllisyydestä (taulukon 2 *a*-sarake). Tämän jälkeen näiden yritysten Suomen henkilöstömäärä on pienentynyt. Vuonna 2013 samaiset yritykset työllistivät Suomessa 75 000 henkilöä. Henkilöstöä oli vähennetty enemmän kuin muissa yrityksissä, sillä suurimpien osuus pieneni 5 prosenttiin.

Suurin selitys henkilöstön pienenemiseen löytyy Nokian vaikeuksista ja niitä seuranneista irtisanomisista. Kaikki ei kuitenkaan selity vain Nokian vaikeuksilla, sillä tämän yritysjoukon Suomen henkilöstömäärä on pienentynyt vaikka Nokiaa ei otettaisi huomioon (taulukon 2 *b*-sarake).

Havainto henkilöstön vähenemisestä toistuu myös vuoden 2013 suurimmilla yrityksillä (taulukon 2 *c*-sarake). Tässä joukossa henkilöstön väheneminen on ollut vähäisempää. Vuosina 2008–2013 näiden yritysten Suomen henkilöstömäärä pieneni vajaasta 79 000:sta 64 300:aan.

Suurimmilla selvästi korkeampi tuottavuus

Suurimmilla yrityksillä on selvästi korkeampi tuottavuus (arvonlisä/henkilöstö) kuin muulla yritysjoukolla keskimäärin (kuvio 5). Ero muihin yrityksiin on hämmästyttävän suuri. Suurimmat yritykset tuottavat henkilöä kohti noin kaksinkertaisen summan verrattuna muuhun yrityssektoriin (yritysten lisäksi tässä vertailujoukossa ovat mukana myös rahoituslaitokset). Tulos ei juuri muutu, vaikka vertailusta poistetaan pankit ja muut rahoituslaitokset (ks. liite, kuvio 7).

Tuottavuuden tason lisäksi top10- ja muiden yritysten välillä on suuria eroja tuottavuuden kasvuvauhdissa (kuvio 6). Nokian vaikeuksien myötä vuoden 2008 top10-yritysten tuottavuus laski 8,2 % vuosien 2008 ja 2013 välissä (kuvion 6 vasemmanpuolisin tarkastelu). Muilla yrityksillä laskuvauhti jäi puolet pienemmäksi (-4,2 %).

Nokian suuresta painoarvosta johtuen sen kehitys peittää alleen muiden top10-yritysten tuottavuusmuutokset. Kun Nokian kehitys poistetaan tarkastelusta, niin vuoden 2008 top10-yritykset ovatkin kasvattaneet tuottavuuttaan yli 18 prosenttia (kuvion 6 keskimäinen tarkastelu).

Taulukko 2

Suurimpien yritysten merkitys työllistäjänä

	(a) *Vuoden 2008 top10-yritykset*	*(b)* *Vuoden 2008 top10-yritykset ilman Nokiaa*	*(c)* *Vuoden 2013 top10-yritykset*
2008	6.6 %	5.1 %	5.0 %
2009	6.2 %	4.8 %	4.8 %
2010	6.1 %	4.7 %	4.7 %
2011	5.8 %	4.7 %	4.7 %
2012	5.2 %	4.4 %	4.5 %
2013	5.0 %	4.2 %	4.3 %

ETLA

Huom. 10 arvonlisältään suurimman yrityksen osuuksia yritysten ja rahoituslaitosten yhteenlasketusta työntekijöiden määrästä. Yhteenlaskettu henkilöstömäärä perustuu Tilastokeskuksen tietoihin.

5 Tuottavuuden taso top10-yrityksissä verrattuna muihin yrityksiin

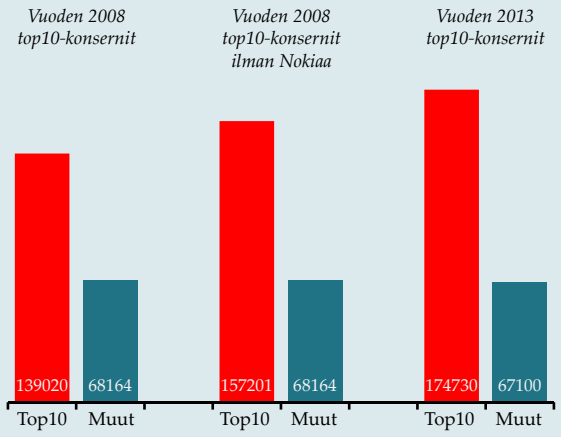

Huom. Vuoden 2013 arvonlisä/henkilöstö, eur. Kyseessä on koolla painotetut keskiarvot.

ETLA

6 Tuottavuuskasvu top10-yrityksissä verrattuna muihin yrityksiin

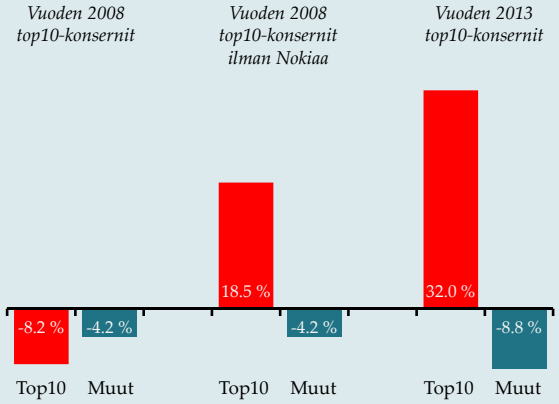

Huom. Yhteenlaskettu muutos vuosien 2008 ja 2013 välillä. Laskettu vuoteen 2008 deflatoiduista jalostusarvo/henkilöstö -luvun muutoksista. Painotettu koolla.

ETLA

Dramaattisin ero top10-yritysten ja muiden yritysten välillä koskee vuoden 2013 suurimpia yrityksiä. Niiden tuottavuus kasvoi yli 30 prosenttia vuosien 2008 ja 2013 välillä (kuvion 6 oikeanpuolinen tarkastelu). Sen sijaan muissa yrityksissä ja rahoituslaitoksissa tuottavuus keskimäärin laski. Tulos pysyy samana vaikka rahoituslaitokset poistettaisiin tarkastelusta (ks. liite, kuvio 8).

Näin suuri ero tuottavuuskasvussa herättää kysymyksen siitä, mitkä tekijät selittävät eron. Selitys löytyy enemmän henkilöstövähennyksistä kuin siitä, että arvonlisän volyymi olisi kasvanut. Vuoden 2008 top10-yritysten yhteenlasketun arvonlisän volyymi on jopa laskenut vuosien 2008–2013 välillä (ks. kuvio 9, liitteessä). Vuoden 2013 top10-yritysten yhteenlasketun arvonlisän volyymi on sen sijaan kasvanut lähes 8 prosenttia vuodesta 2008. Verrattuna tämän yritysjoukon tuottavuuskasvuun (32 %) voidaan havaita, että suurin osa tuottavuuskasvusta on tässäkin joukossa tullut henkilöstövähennysten kautta.

3 Yhteenveto ja johtopäätökset

Tässä tutkimuksessa saatiin neljä päätulosta.

Ensiksi, Suomen arvonlisältään kymmenen suurinta konsernia muodostavat varsin monipuolisen yritysjoukon. Kymmenen suurimman joukkoon kuuluu niin teollisuus-, palvelu- kuin rahoitusalankin yrityksiä. Monipuolisuus näkyy myös omistusrakenteessa. Mukana on myös ulkomaalaisomisteisia yrityksiä. Vuoden 2013 suurimpien lista herättää kuitenkin yhden kysymysmerkin. Mukana ei ole kuin yksi yritys, joka voidaan lukea korkean teknologian teollisuusyrityksiin. Aiemmin ylivoimaisena ykkösyrityksenä ollut Nokia on pudonnut kymmenen suurimman yrityksen joukosta pois.

Toiseksi, kymmenen suurinta yritystä ovat tuottaneet merkittävän osan Suomen kokonaistuotannosta. Vuonna 2008 ne synnyttivät peräti 9 prosenttia bkt:sta. Nykyään 10 suurimman yrityksen osuus bkt:sta on pienempi (6,5 %) johtuen Nokian vaikeuksista. Käytännössä suurimpien yritysten merkitys on kuitenkin suurempi, sillä mukaan ei ole laskettu ostojen ja hankintojen kautta tulevia epäsuoria vaikutuksia.

Kolmanneksi, 10 suurimman yrityksen tuottavuuden taso (arvonlisä/henkilö) on yli kaksinkertainen verrattuna siihen, mitä se on keskimäärin muilla yrityksillä. Ero on häkellyttävän suuri. Korkealla henkilöä kohti tuotetulla arvonlisällä on merkittävä vaikutus sekä mahdolliseen palkkatasoon että yritysten voittoihin. Mikäli yritys pystyy tuottamaan huomattavasti arvonlisää henkilöä kohti, sillä on mahdollista samaan aikaan maksaa korkeahkoja palkkoja ja tuottaa isoa voittoa.

Neljänneksi, suurimmat 10 yritystä ovat nostaneet tuottavuuttaan huomattavasti viimeisten vuosien aikana. Sen sijaan muissa yrityksissä tuottavuus on keskimäärin laskenut. Vuoden 2013 suurimmat yritykset pystyivät nostamaan tuottavuuttaan peräti 32 prosenttia vuosi-

en 2008 ja 2013 välillä. Sen sijaan muissa yrityksissä tuottavuus laski keskimäärin lähes 9 prosenttia. Suurimpien yritysten tuottavuuskasvu on kuitenkin saavutettu valtaosin henkilöstövähennyksillä eikä sillä, että arvonlisä olisi reaalisesti kasvanut.

Kaiken kaikkiaan tulokset osoittavat, että vain kourallinen yrityksiä tuottaa varsin suuren osan kokonaistuotannosta. Lisäksi niillä on koko talouden tuottavuutta lisäävä vaikutus. Tässä tutkimuksessa ei kuitenkaan ole otettu huomioon suurimpien yritysten kautta tulevia kerrannaisvaikutuksia, joita tulee niiden alihankintojen ja muiden ostojen kautta. Luonteva jatko olisi siis selvittää, millainen kokonaisvaikutus suurimmista yrityksistä tulee koko talouteen.

Lähteet

Ali-Yrkkö, J. (Ed.) (2010). *Nokia and Finland in a Sea of Change*. ETLA B244, Helsinki, Taloustieto Oy.

Ali-Yrkkö, J. (2013). Mysteeri avautuu – Suomi globaaleissa arvoverkostoissa. ETLA B257, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, Helsinki, Taloustieto Oy.

Ali-Yrkkö, J., Kalm, M., Pajarinen, M., Rouvinen, P., Seppälä, T. ja Tahvanainen, A-J. (2013). Microsoft Acquires Nokia: Implications for the Two Companies and Finland, ETLA Brief 16.

Ali-Yrkkö, J., Paija, L., Reilly, C. ja Ylä-Anttila, P. (2000): Nokia – A Big Company in a Small Country. ETLA – The Research Institute of the Finnish Economy, B162, Taloustieto Oy.

Ali-Yrkkö, J. ja Rouvinen, P. (2015). Mitä arvoverkostojen globalisoituminen merkitsee politiikalle?, ETLA Brief 28, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, Helsinki.

Di Giovanni, J. ja Levchenko, A. (2012). Country Size, International Trade and Aggregate Fluctuations in Granular Economies. *Journal of Political Economy*, Vol. 120-6, 1083–1132.

Di Giovanni, J., Levchenko, A. ja Méjean, I. (2014). Firms, Destinations, and Aggregate Fluctuations. *Econometrica*, Vol. 82-4, 1303–1340.

Gabaix, X. (2011). The Granular Origins of Aggregate Fluctuations. *Econometrica*, 79, 733–772.

Lee, K., Byung-Yeon, K., Young-Yoon, P. ja Elias S. (2011). Big businesses and economic growth: Identifying a binding constraint for growth with country panel analysis. *Journal of Comparative Economics*, 41, 561–582.

Tulli (2014). Tavaroiden ulkomaankauppa yritystyypeittäin vuonna 2013. Tullin katsaus 24.6.2014, Tulli, Helsinki.

Liitekuviot

Tuottavuuden taso ja tuottavuuskasvu ilman rahoituslaitoksia

Huom. Suurimpien listasta on näissä analyyseissä (kuviot 7 ja 8) poistettu rahoituslaitokset. Niiden tilalle ei ole otettu seuraavaksi suurimpia yrityksiä. Tästä syystä esimerkiksi kuvion 7 vasemmanpuolisen tarkastelun punaisen pylvään lukujen laskemisessa on mukana vain 8 yritystä, koska alkuperäisessä vuoden 2008 top10-listassa (esitetty kuviossa 1) oli mukana 2 pankkia.

7 Tuottavuuden taso (pl. rahoituslaitokset) top10-yrityksissä verrattuna muihin yrityksiin

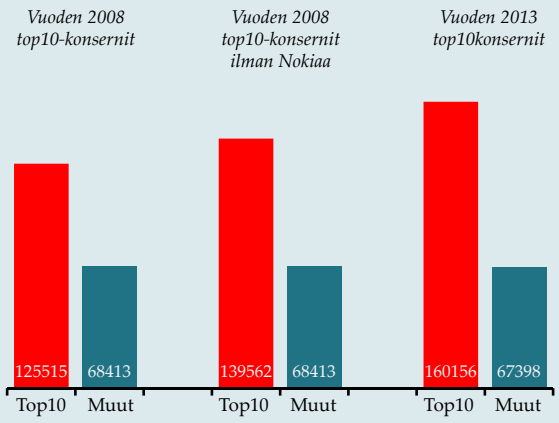

Huom. Vuoden 2013 arvonlisä/henkilöstö, eur.

ETLA

8 Tuottavuuskasvu top10-yrityksissä (pl. rahoituslaitokset) verrattuna muihin yrityksiin

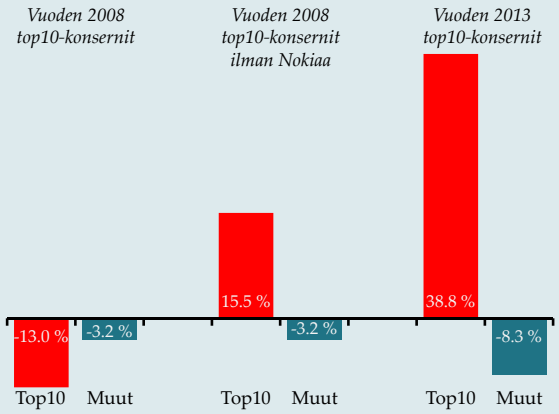

Huom. Yhteenlaskettu muutos vuosien 2008 ja 2013 välillä. Laskettu vuoteen 2008 deflatoiduista jalostusarvo/henkilöstö -luvun muutoksista.

ETLA

9 Suurimpien yritysten kotimaisen arvonlisän volyymi

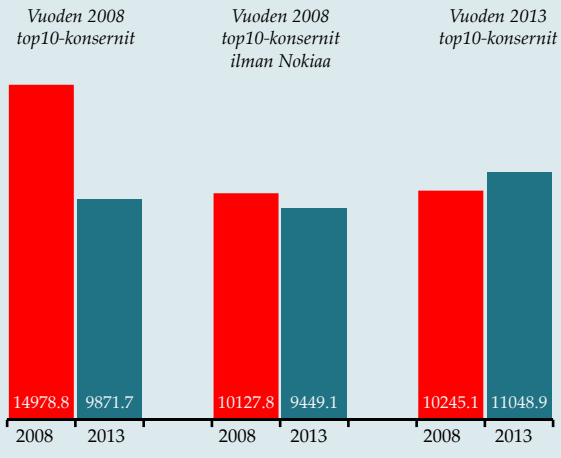

Huom. Arvonlisä vuoden 2008 hinnoin, miljoonaa eur.

ETLA